

12 EYLÜL MÜ, ANAP MI, AKP Mİ?

Aydınlık Dergisi, 2 Temmuz 2006

Yıldırım Koç

Dört yıla yakın bir süredir ülkemizi AKP yönetiyor. AKP'nin ülkemizdeki işçilere verdiği zarar, hangi siyasi partinin iktidar dönemi ile karşılaştırılabilir?

Belki 1984-1991 ANAP dönemiyle. Ancak bu dönemdeki maddi kayıpların önemli bir bölümü 1989 Bahar Eylemleri ve 1990-1991 eylemleriyle geri alınabildi ¹. AKP'nin verdiği zarar, ANAP'inkinden çok daha kapsamlı ve kalıcıdır.

24 Ocak 1980 istikrar programının ve 12 Eylül 1980 darbesinin ardından Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi büyük kayıplar yaşamıştı. Ancak yaşanan kayıpların önemli bölümü, sendikal hak ve özgürlüklere ilişkindi. 1980-1983 döneminde askeri yönetim, bireysel işçi – işveren ilişkilerinde, sosyal güvenlik ve sağlık alanlarında AKP Hükümetleri kadar olumsuz bir tavır takınmadı. Askeri yönetim döneminde bireysel işçi – işveren ilişkilerinde en önemli kayıplar, kıdem tazminatına ve ikramiye gün sayılarına tavan getirilmesiydi. Ayrıca yaklaşık 30 bin kişi 1402 sayılı Yasanın verdiği yetki kullanılarak işten çıkarılmıştı. Yüksek Hakem Kurulu da yenilediği toplu iş sözleşmelerinde kazanılmış hakların bazılarını ortadan kaldırdı. Buna karşılık, askeri yönetim döneminde haftalık çalışma süresi (ücrette bir azaltma yapılmaksızın) 48 saatten 45 saate indirildi; çocukların çalışma yaşamına girme yaşı 12'den 15'e çıkarıldı ve sıkıyönetim uygulandığı süre boyunca işverenlerin işçi çıkarmaları sıkıyönetim komutanlıklarından alacakları ön izne bağlandı. İzinsiz işçi çıkardığı için hapse giren işverenler ve işveren vekilleri oldu. 12 Eylül dönemi işçi sınıfı açısından son derece karanlık bir dönemdir; ancak askeri yönetimin hedefi ağırlıklı olarak sendikal örgütlülüktü ². Askeri yönetimin doğrudan işçiye verdiği zarar, AKP'ninkinden fazla değildir.

AKP iktidarının hedefi ise doğrudan doğruya işçidir. Artan işsizlik ve kaçak işçilik aracılığıyla sendikal örgütlülük de dolaylı olarak çökertilirken, asıl darbe doğrudan işçiye indirilmektedir. Bu dönemde sosyal güvenlik, sağlık ve işçi-işveren ilişkileri alanlarında yapılan düzenlemelerle işçilere doğrudan verilen zararlar, 12 Eylül döneminden daha fazladır. 4857 sayılı İş Yasası'nın, özelleştirmelerin, kamu kurum ve kuruluşlarının tasfiye edilmesinin olumsuz etkileri çok daha kapsamlı ve kalıcıdır.

AKP, programında, seçim bildirgesinde ve genel seçimler öncesinde parti önderlerinin konuşmalarında, işçi karşıtı politikalarını açıkça ilan etmişti. Ancak Türkiye'de insanların siyasi tercihleri genellikle siyasi partilerin program ve seçim bildireleri incelenerek belirlenmediğinden, işçilerin önemli bir bölümü AKP'ye oy verdi ve işçilere büyük zarar veren bu politikaların uygulanmasına yol açan süreçte sorumluluk üstlendi.

Bir açıdan bakıldığında, AKP bu konuda dürüst davrandı. Örneğin, AKP'nin 3 Kasım 2002 genel seçimlerinden önce yayımladığı seçim beyannamesine yalnızca bir yerde "sendika" sözcüğü geçmektedir (s.14):

AK PARTİ, yönetime katılımı engelleyen yasal ve idari etkenleri kaldırarak, kamu yönetimine sivil toplumun daha aktif katılımını sağlayacaktır. İş dünyası, sendikalar, meslek odaları, çiftçi örgütleri

¹ ANAP'ın verdiği zararlar için bkz. Koç, Y., **ANAP ve İşçi Sınıfı**, Bilar İşçi Eğitim Yay. No. 2, Ankara, 1991, 94 s.

² Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Yıldırım Koç, **24 Ocak Kararları ve Çalışma Yaşamındaki Gelişmeler (1980-1982)**, YOL-İŞ Federasyonu Yay., Ankara, 1982, 171 s.; Koç, Y., **24 Ocak ve 12 Eylül'ün 20. Yılında Kayıplarımız, Alacaklarımız**, TÜRK-İŞ Yay.No.60, Ankara, 2000, 64 s.

ve gönüllü kuruluşların, sorunlarını, hizmet alanlarındaki kamu görevlileri ile birlikte çözmelerini kolaylaştırıcı mekanizmalar geliştirilecektir.

Seçim beyannamesinde sendikal hak ve özgürlüklere değinilmemektedir. AKP'nin seçim beyannamesinde toplam dört kez "işçi" sözcüğü geçmektedir. Bunların ikisi işçilik maliyetleriyle ilgilidir. Birinde kaçak işçilikten söz edilmektedir. Birinde de çocuk işçiliğine değinilmiştir. Seçim beyannamesinde işçi hak ve özgürlüklerine değinilmemektedir. AKP'nin seçim beyannamesinde "memur" kavramı da geçmemektedir.

12 Eylül döneminde sessiz kalanlar bu davranışlarına gerekçe olarak 12 Eylül döneminin baskılarını ve tehditlerini göstermişlerdir. Ancak bu açık baskı ve tehditlerin söz konusu olmadığı günümüzde AKP'nin işçi, ulus ve vatan karşıtı politikalarına ve uygulamalarına meşru ve demokratik biçimde karşı çıkmak, her işçinin ve her vatanseserin önde gelen görevidir. Bu konuda sessiz kalanlar, işlerinin, kıdem tazminatlarının, diğer çalışma koşullarının ve toplu iş sözleşmelerinde yer alan haklarının da önümüzdeki dönem tehdit altında olduğunu yaşayarak öğreneceklerdir.

Ayrıca, TÜRK-İŞ'in 3-7 Aralık 2003 tarihlerinde Ankara'da toplanan 19. Genel Kurulu'nda Başbakan Recep Tayyip Erdoğan konuşurken 4857 sayılı İş Kanunu ve benzeri uygulamalar nedeniyle müdahale eden delegeleri tehdit ederek susturan bazı genel kurul delegelerinin ve sendikacılık hareketi içinde olup da hala AKP'yi destekleyenlerin ve hatta AKP'nin temsilcisi gibi tanınan ve davrananların, bugün işçi sınıfının, bir bütün olarak halkımızın ve vatanımızın yaşadığı büyük sorunlarda önemli sorumlulukları vardır.